

Correctievoorschrift HAVO

2015

tijdvak 1

Nederlands

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 63 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 2 Bij enkele open vragen wordt aangegeven dat de kandidaat zich aan een bepaalde antwoordlengte moet houden. Indien de kandidaat bij een dergelijke vraag een antwoord geeft dat inhoudelijk *volledig goed* is en dat *strikt, dus zonder enige overschrijding*, binnen de gegeven antwoordlengte valt, wordt daarvoor een extra deelscore van 1 scorepunt toegekend.
- 3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Onderwijs is er niet voor zelfontplooiing

1 D

2 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- Na de Tweede Wereldoorlog/Toen zagen ouders onderwijs als middel om materieel en maatschappelijk vooruit te komen / als sleutel tot een welvarender leven / als een economisch goed 1
- Nu denkt niemand meer dat er verband is tussen onderwijs en materiële welvaart / Nu gelooft niemand dat onderwijs iets te maken heeft met zorgen om het materiële bestaan 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 35 woorden 1

3 maximumscore 1

alinea 6

4 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- Marx: alleen een revolutie kan verandering brengen in het lot van de arbeider 1
- Marshall: de arbeider kan zich door scholing aan zijn lot onttrekken / omhoog werken 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 35 woorden 1

Opmerking

Een voorbeeld van een fout antwoord is:

*Marx had het over het uitzichtloze lot van de arbeiders en was nog nooit in een fabriek geweest,
terwijl Marshall wel in de fabrieken kwam en zag dat sommige arbeiders meer verdienden dan anderen.*

5 D

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- Door het verlies van talenkennis zijn we minder productief geworden 1
- Door het verdwijnen van de ambachtsschool lopen we economische schade op 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 25 woorden 1

Opmerking

Voorbeelden van foute antwoorden zijn:

Door de Mammoetwet is de talenkennis flink afgenomen. [onvolledig]

Door verdwijning van de ambachtsschool hebben we in eigen land haast geen vaklieden meer. [onvolledig]

7 B

8 maximumscore 1

“Nu zitten ze op een school voor vmbo en vallen in slaap of gaan klieren als ze in een of andere ‘beroepsgerichte kwalificatiestructuur’ moeten proberen hun weg te vinden” (regels 158-162)

9 A

10 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- (Deze vergelijking maakt duidelijk) dat welvaart als vanzelfsprekend wordt gezien (en dat is fictie) / dat men welvaart als een vaststaand gegeven ziet (en dat is het niet) / dat men ervan uitgaat dat welvaart er altijd zal zijn 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 15 woorden 1

Opmerking

Voorbeelden van foute antwoorden zijn:

Je hebt geen scholing nodig om welvaart te bereiken.

Welvaart is vanzelfsprekend.

11 maximumscore 1

inhoud

12 D

13 A

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- (Visie) in de hoofdtekst: onderwijs gaat om persoonlijke ontwikkeling van het individu / onderwijs is middel tot zelfontplooiing 1
- (Visie) in tekstfragment 1: een diploma/onderwijs is alleen een middel om aan een baan te komen / instrumentalistische visie 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 35 woorden 1

15 maximumscore 2

(nummers) 2, 3 en 6

- indien drie goed 2
- indien twee goed 1
- indien minder dan twee goed 0

16 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- Engels is een wereldtaal geworden en dat maakt het leren van andere vreemde talen niet zo belangrijk 1
- De ambachtsschool bestaat niet meer omdat er niet voldoende interesse meer voor was 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 35 woorden 1

17 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Onderwijs is er voor de economie/arbeidsmarkt 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 15 woorden 1

Opmerking

Ook goed:

*Onderwijs moet leerlingen vooral voorbereiden op de arbeidsmarkt /
Leerlingen zijn alleen toekomstige 'arbeiders'.*

18 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- hoofdtekst: voorbereiden van leerlingen op de arbeidsmarkt door ze een specifiek vak / specifieke vakkennis (aan) te leren 1
- tekstfragment 3: het 'bewust' flexibel en weerbaar maken van leerlingen (om veranderingen op te vangen) en economisch voor zichzelf op te komen 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 45 woorden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2 Samen sterk

---

19 C

20 A

21 B

22 C

23 **maximumscore 3**

De kern van een goed antwoord is:

- Vernieuwde samenwerking / Herwaardering voor coöperatie 1
- zou wel eens vanuit burgerinitiatief tot stand kunnen komen 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 15 woorden 1

24 A

25 C

Tekst 3 Dure eieren

---

26 D

27 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

- er komt meer werkgelegenheid 1
- er komt meer geld in de economie (hetgeen het bnp omhoog krijkt) / het bnp wordt omhoog gekrijkt 1

28 C

29 **maximumscore 2**

- persoonlijke aanval 1
- onjuist beroep op autoriteit 1

30 B

31 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

- dat die nieuwe regelgeving belachelijk/zinloos/omslachtig is 1
- een volledig goed antwoord, niet langer dan 10 woorden 1

Vraag	Antwoord	Scores
32	maximumscore 3 De kern van een goed antwoord is:	
	• de groei van onze nationale economie en ons nationale geluk gaan niet (goed) samen	1
	• economische groei is een pervers grondprincipe / eindeloos heen-en-weer-sjouwen is goed voor de economische groei, maar slecht voor het milieu en de klant / economische groei belemmert het welzijn van de klant en is slecht voor het milieu	1
	• een volledig goed antwoord, niet langer dan 40 woorden	1

Tekst 4 Weg met Duck en Mouse?

---

33 maximumscore 1

(alinea) 3

34 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- de ontdierlijking / vermenselijking 1
- de verliefing 1
- stripfiguren gaan steeds meer op elkaar lijken 1

Opmerking

*Een voorbeeld van een fout antwoord is:
een autonome ontwikkeling*

35 D

36 maximumscore 1

Een hoofd even groot als het lichaam.

Opmerking

*Een voorbeeld van een fout antwoord is:
de reuzenogen*

37 A

38 D

39 A

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 26 mei naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Johan Schaberg, NRC Handelsblad, 17 & 18 december 2011
- tekst 2 Louise Fresco, NRC Handelsblad, 1 februari 2012
- tekst 3 Hans Achterhuis, Filosofie Magazine, april 2012
- tekst 4 Karel Knip, NRC Handelsblad, 3 & 4 november 2012
- tekstfragment 1 Sterre Lindhout, interview met mbo-docent Martin Slagter, de Volkskrant, 9 februari 2013
- tekstfragment 2 Rob Knoppert, reactie op 'Onderwijs is er niet voor zelfontplooiing', www.robknoppert.nl/rechtsroboverwegingen.html, 1 januari 2012
- tekstfragment 3 Ad Bakker, reactie op 'Onderwijs is er niet voor zelfontplooiing', www.knsexamen.nl, 22 december 2011

Nederlands havo

Centraal examen havo

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor havo

Bij het centraal examen Nederlands havo:

Op **pagina 6** van het correctievoorschrift, bij **vraag 8**, naast het in het correctievoorschrift gegeven antwoord, ook goed rekenen:

“Nu zitten ze op een school voor vmbo en vallen in slaap of gaan klieren” (regels 158-160)

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren Nederlands havo.

Het College voor Toetsen en Examens,
Namens deze, de voorzitter,

drs. P.J.J. Hendrikse